

*Гудима Ніна Сергіївна,
аспірантка Інституту права імені Володимира Великого
Міжрегіональної академії управління персоналом
<http://orcid.org/0009-0003-5621-784X>*

ІНСТРУМЕНТИ ВТІЛЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

У роботі проаналізовано зобов'язання держави захищати права людини та обов'язки бізнесу поважати права людини, які випливають із наявних міжнародних норм та основних конвенцій з прав людини, що визначають повагу до прав людини як глобальний стандарт очікуваної поведінки бізнесу та як інструмент втілення Цілей сталого розвитку. Керівні принципи ООН, інтегровані у Національній стратегії України у сфері прав людини, визначили завдання, очікувані результати та основні показники для оцінювання прогресу. Відзначено, що Євроінтеграційні орієнтири України, зокрема Угода про асоціацію між Україною та ЄС, є важливим рушієм численних трансформацій національного законодавства з орієнтацією на права людини, який передбачає гармонізацію національного законодавства з чинним асписом ЄС, включно з нормами і стандартами у сфері прав людини. Проаналізовано низку Національних стратегій розвитку у різних сферах суспільного життя та концепцію реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні, які формують нормативну базу у сфері бізнесу і прав людини та визначають засоби реалізації Керівних принципів ООН. Зважаючи на швидкозмінні зовнішні фактори, запропоновано регулярно здійснювати оцінку Концепції та поновлювати План заходів для вирішення виниклих проблем найбільш раціональним способом та за дотримання прав людини. Відзначено відсутність державних і недержавних засобів та механізмів захисту прав людини від негативного впливу бізнесу. Забезпечення прозорого та ефективного регулювання діяльності суб'єктів господарювання підвищує репутацію, інвестиційну привабливість, довіру та повагу до України з боку міжнародних інвесторів, потенційних міжнародних партнерів України. Потребує покращення стан забезпечення верховенства права, боротьби з корупцією та дискримінацією, корпоративного управління, орієнтованого на права людини; підвищення суверенних кредитних рейтингів України; дотримання формальних критеріїв (інфляція, податкове навантаження тощо); впровадження механізмів податкових пільг у більшості секторів економіки; розширення та створення нових індустріальних парків і покращення умов ведення бізнесу в них.

***Ключові слова:** права людини, зобов'язання захищати, поважати, міжнародні конвенції, стандарт поведінки, сталий розвиток, соціально відповідальний бізнес, національні стратегії.*

Постановка проблеми. Державна політика у сфері прав людини визначає рівень розвитку демократичного суспільства. Права людини становлять основу гідності і свободи кожної особи, визначають моральні та правові норми функціонування держави. Попри зусилля міжнародних організацій і національних урядів, порушення прав людини залишається серйозною проблемою. Держава є носієм обов'язків відповідно до міжнародного права (прав людини) і має зобов'язання їх поважати, захищати та виконувати. Дія, яка порушує права людини і яка спочатку не може бути приписана безпосередньо державі (наприклад, тому що це дія приватної особи або тому, що відповідальна особа не була встановлена), може призвести до міжнародної відповідальності держави через відсутність на-

лежної обачності, щоб запобігти порушенню або відреагувати на нього, як того вимагають міжнародні стандарти. Це частина зобов'язання щодо захисту.

Багато внутрішніх порушень прав розглядаються національними установами, тому важливо поважати належну обачність, якщо було скоєно порушення, а також мати ефективне та справедливе законодавство, правоохоронні органи, неупереджену та ефективну судову систему. У цих випадках держава вживає заходів для запобігання та усунення (і відшкодування), і тому пряма міжнародна відповідальність за порушення не настане, як це було б, якби держава нічого не зробила для запобігання, вирішення, виправлення порушень або брала активну участь у них. Існує відповідальність запобігати / захищати від неправомірних дій і діяти, якщо неправомірні дії були вчинені. Це зобов'язує держави мати ефективне, неупереджене та недискримінаційне законодавство, яке впроваджуються для формування суспільства, заснованого на повазі до справедливих правил.

Зазначені три рівні зобов'язань держави не враховують належним способом мінливе середовище як на національному, так і на міжнародному рівнях. Недержавні суб'єкти, як-от корпорації, мають дедалі більший вплив на користування економічними та соціальними правами, а також шляхом сприяння або перешкоджання сталому розвитку та участі можуть прямо чи опосередковано впливати на політичні та громадянські права, як-от участь у політичному житті, свобода асоціацій та свобода зібрань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації в галузі прав людини в Україні відображають досягнення і тенденції розвитку. Науковці, як-от В. В. Букач, С. Г. Грицкевич, В. О. Демиденко, Н. О. Задорожня, Н. В. Камінська, Н. І. Карпачова, А. М. Колодій, В. В. Лутковська, О. В. Марцеляк, А. Ю. Олійник, Б. О. Параховський, Г. М. Яворська та інші, активно досліджують ключові аспекти цієї проблематики. Важливою проблемою залишається вплив бізнесу на права людини та їх дотримання в умовах повномасштабної агресії росії проти України та періоду відбудови.

Мета дослідження – аналіз правових аспектів застосування інструментів м'якого права, що стосуються бізнесу та прав людини, оцінка впливу на права людини економічних реформ для економічного відновлення без «порушення» принципів МПЕСКП.

Виклад основного матеріалу. Права людини завжди були спрямовані на захист особи від надмірного використання державної влади. Але врешті-решт зобов'язання, покладені на держави щодо захисту, показують, що права людини насправді полягають у захисті будь-якої потенційно більш вразливої особи чи групи від інших, які мають непропорційну владу, що явно включає не лише транснаціональні корпорації, а й будь-яку впливову економічно потужну структуру.

Недержавні суб'єкти можуть не захищати права людини, оскільки вони не можуть ухвалювати чи виконувати законодавство або запроваджувати національні правові механізми, які захищатимуть людей від інших недержавних суб'єктів. Зобов'язання захищати покладається на державу. Однак бізнес-підприємства незалежно від розміру, сектору, власності та структури мають обов'язки поважати права людини. Ці обов'язки випливають із наявних міжнародних норм, зокрема дев'яти основних конвенцій з прав людини [1] та принципів, що стосуються основних прав, викладених у різних конвенціях Міжнародної організації праці. Україна ратифікувала більшість міжнародних конвенцій, які захищають основні права, і вживає відповідних заходів для їх реалізації.

Підприємства не є прямими носіями обов'язків, але це не звільняє їх від відповідальності – насамперед відповідно до національного законодавства. Сьогодні підприємства повинні підтримувати, розвивати та поважати права людини і не ставати співучасниками їх порушень. Це не означає, що держава може уникати своїх зобов'язань щодо прав людини, делегуючи їх недержавним суб'єктам. Держава може порушувати свої зобов'язання щодо прав людини, якщо вона не проявить належної обачності, тобто не зробить усе від неї залежне для захисту населення від порушень і зловживань, скоєних недержавними суб'єктами.

Бізнес-структури можуть позитивно чи негативно впливати на весь спектр прав людини, включаючи дискримінацію, здоров'я, доступ до освіти, трудову експлуатацію, свободу об'єднання та створення спілок, свободу вираження поглядів, приватне життя, достатній рівень життя, їжу, воду та житло. Для приватних підприємств зобов'язання поважати права людини означає вживати активних заходів для дотримання прав людини, навіть якщо вони не завжди закріплені в національних законах і нормативних актах. Недержавний суб'єкт зобов'язаний поважати права людини, що передбачає наявність внутрішньої політики, яка з погляду внутрішнього управління встановлює нормативну базу, що захищає працівників – на всьому шляху вниз по ланцюгу постачання, включаючи більш широкі спільноти, в яких працює підприємство [2].

В офіційних коментарях до Керівних принципів бізнесу та прав людини, схвалених Радою ООН з прав людини, зазначено: «Відповідальність поважати права людини є глобальним стандартом очікуваної поведінки для всіх підприємств, де б вони не працювали, ... не обмежується дотриманням національних законів і правил, що захищають права людини» [3]. Керівні принципи бізнесу названі інструментами втілення Цілей сталого розвитку.

У Національній стратегії України у сфері прав людини (НСПЛ), оновленій у 2021 році [4], інтегровано політичну волю щодо імплементації Керівних принципів ООН. Дотриманню прав людини у сфері бізнесу присвячено § 16. Забезпечення дотримання прав людини в процесі ведення господарської діяльності. Стратегія визначила:

1) стратегічну ціль – суб'єкти господарювання під час ведення господарської діяльності застосовують підхід, заснований на правах людини; потерпілі від порушень з боку суб'єктів господарювання мають доступ до ефективних засобів правового захисту;

2) стратегічний напрям – імплементація положень Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини, Рекомендації Rec (2016)3 Комітету Міністрів Ради Європи;

3) очікувані результати та показники оцінки результатів.

Однак зміст стратегії не зовсім відповідає вимогам Керівних принципів ООН: відсутня пряма вказівка на «Обов'язок держави захищати права людини»; не передбачено Плану дій з питань бізнесу та прав людини; визначені завдання, очікувані результати та основні показники для оцінювання прогресу неточні та неузгоджені між собою. Практична робота з імплементації Керівних принципів ООН обмежувалася дослідженням найкращих практик упровадження щодо прав людини та бізнесу. Здійснене у 2021 році Датським інститутом прав людини дослідження питань бізнесу та прав людини в Україні містить рекомендації для уряду [5].

«Десятиріччя імплементації Керівних принципів ООН підкреслило точку зору, висловлену у Керівних принципах ООН: одних лише добровільних підходів недостатньо. Збільшення обов'язкових заходів, безсумнівно, прискорить як впровадження, так і прогрес» [6]. Розумне публічне адміністрування характеризується принаймні п'ятьма аспектами – технологічним, політичним, правовим, суб'єктивним та структурним [7]. Зусилля, спрямовані на просування імплементації Керівних принципів ООН, допомагають «об'єднати зацікавлених сторін, щоб вони могли вчитися один у одного та генерувати різноманітні заходи реагування, яких вимагає складний характер відносин у сфері бізнесу та прав людини» (БПЛ) [6].

Робоча група ООН з питань БПЛ надає рекомендації та конкретні Настанови щодо розробки та імплементації Національних планів дій (НПД) з питань БПЛ [8]. Кожен запланований захід плану дій має визначити: конкретну ціль; дії, які необхідно здійснити; розподіл обов'язків між відповідними суб'єктами; терміни виконання дій; показники для оцінки результатів.

Заплановані заходи плану дій мають здійснюватися на національному, регіональному та місцевому рівнях. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини має здійснювати незалежне оцінювання результатів реалізації ПД з імплементації Керівних принципів ООН із залученням зацікавлених осіб: представників бізнесу, профспілок, науковців.

Євроінтеграційні орієнтири України є дуже сильним рушійним чинником численних трансформацій законодавства, зокрема з орієнтацією на права люди-

ни. Угода про асоціацію між Україною та ЄС визначила новий статус держави-кандидата на членство в ЄС, який передбачає гармонізацію національного законодавства з чинним *acquis* ЄС, включно з нормами і стандартами у сфері прав людини. Дух Керівних принципів ООН вбудований у політику, стандарти та норми ООН, ЄС, РЄ та ОЕСР.

В Україні прийнято низку національних стратегій, сфера яких стосується принципів БПЛ: Національна стратегія у сфері прав людини [9]; Стратегія людського розвитку [10]; Національна економічна стратегія на період до 2030 року [11]; Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року [12]; Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року [13]; Стратегія розвитку фінансового сектору України на період до 2025 року [14]; Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року [15]; Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [16]; Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року [17]; Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери [18]. Ці та інші документи становлять загальну нормативну базу у сфері БПЛ та привертають увагу усіх зацікавлених до питань БПЛ.

Концепція державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року та План заходів з її виконання прийняті у співпраці України з ОЕСР для виконання зобов'язань за Декларацією ОЕСР 1979 року та Настанов для багатонаціональних підприємств, оновлених у 2011 році. Концепція ввела в національне законодавство поняття «соціально відповідальний бізнес», що визначає відповідальну поведінку суб'єктів господарювання, яка враховує вплив їхніх рішень та дій на суспільство і навколишнє природне середовище, сприяє сталому розвитку суспільства, підвищенню добробуту населення та керується нормами чинного й міжнародного законодавства. Концепція визначає основні напрями розвитку соціально відповідального бізнесу: захист навколишнього природного середовища, зайнятість населення та розвиток трудових відносин.

У сфері захисту навколишнього природного середовища:

- 1) впроваджує екологічно безпечні та енергоефективні технології;
- 2) запобігає негативному впливу на навколишнє природне середовище;
- 3) здійснює утилізацію відходів.

У сфері зайнятості населення:

- 1) розробляє стратегії соціальної відповідальності, які враховують інтереси громади та суспільства;

2) створює нові робочі місця;
3) публікує звіти про управління;
4) проводить благодійні заходи для підтримки соціально незахищених верств населення;

5) співпрацює з навчальними закладами для підтримки обдарованої молоді і підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, підвищення рівня професійної підготовки та сприяння навчанню протягом життя;

б) оприлюднює щорічний звіт про заходи, вжиті для впровадження стандартів соціально відповідального бізнесу.

У сфері розвитку трудових відносин:

1) налагоджує діалог із профспілковими організаціями та сприяє укладанню колективних договорів;

2) забезпечує об'єктивність оцінки професійних якостей та розміру винагороди за добросовісне та результативне виконання працівниками своїх професійних обов'язків;

3) сприяє зайнятості молоді та полегшує доступ працівників до освіти;

4) створює безпечні та ергономічні умови праці тощо;

5) впроваджує сучасні системи управління безпекою та гігієною праці;

б) забезпечує соціальні гарантії, зокрема медичного страхування працівників, з метою стимулювання трудової діяльності;

7) сприяє працевлаштуванню працівників, звільнених унаслідок реорганізації;

8) формує та популяризує корпоративну культуру.

Стратегія визначила засоби реалізації Стовпа II Керівних принципів ООН «Корпоративна відповідальність поважати права людини». Водночас стратегія не включає положення про доступ до засобів захисту прав людини, що визначає Стовп III Керівних принципів ООН «Доступ до засобів захисту прав». Зокрема, відсутні вимоги щодо запровадження принципу належної обачності та оперативних механізмів для захисту прав людини суб'єктами господарювання; відсутні засоби та способи державного позасудового механізму розгляду звернень щодо порушень прав людини з боку суб'єктів господарювання та оцінки результатів реалізації стратегії.

Оцінка стану розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні запланована на 2025 та 2030 роки. Набуття статусу кандидата на членство в ЄС, війна та майбутнє післявоєнне відновлення вимагають поглибленого розвитку принципу належної обачності щодо прав людини [19], застосування принципу «не нашкідь», підтримки відповідального бізнесу та забезпечення гідних умов праці. Зважаючи на швидкозмінні зовнішні фактори, доцільно регулярно здійснювати оцінку Концепції та поновлювати План заходів з її виконання. Виниклі

складні проблеми для держави, суб'єктів господарювання та населення потребують вирішення найбільш раціональним способом за дотримання прав людини.

Національна економічна стратегія на період до 2030 року визначає двадцять напрямів «Стратегічного курсу економічної політики до 2030 року». Стратегічною метою Національної економічної стратегії є зростання добробуту українського населення. Якість життя є вирішальним чинником розвитку людського потенціалу у XXI-му столітті. Місія стратегії – створити можливість для реалізації [...] прав і свобод кожного громадянина України шляхом інноваційного, активного економічного зростання з урахуванням Цілей сталого розвитку [...]], а також – «створити можливості для українців як громадян, українців як підприємців та інвесторів». Стратегія створює підґрунтя для імплементації трьох Стовпів Керівних принципів ООН: Стовп I «Обов'язок держави захищати права людини», Стовп II «Корпоративна відповідальність поважати права людини», Стовп III «Доступ до засобів захисту прав».

Однак реалізація стратегії не забезпечує комплексного вирішення проблем бізнесу і прав людини, а орієнтована переважно на гендерну рівність. Стратегія передбачає забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства. Порушення прав людини суб'єктами господарювання не включено до переліку неприйнятних кроків, заборонених напрямів руху, які визнані критичними перешкодами для економічного розвитку.

«Україна – правова держава, яка забезпечує права і свободи людини, право власності, відстоює справедливість та інтереси суспільства». Стратегічні цілі з реалізації «Верховенства права» передбачають функціонування:

1) ефективної системи стримувань і противаг, захисту демократичного ладу, реалізації прав і свобод людини;

2) справедливого правосуддя, що базується на верховенстві права, захисті прав і свобод людини, фізичних та юридичних осіб, що відповідає Стовпу III Керівних принципів ООН «Доступ до засобів захисту прав».

На жаль, не передбачені засоби захисту прав людини від негативного впливу бізнесу, не покращено доступ жертв порушень прав людини з боку суб'єктів господарювання до державних і недержавних засобів та механізмів захисту прав. Водночас передбачається удосконалення системи альтернативного вирішення спорів і розроблення законопроектів щодо: реформування системи третейських судів; вдосконалення законодавства про міжнародний арбітраж та процесуальних кодексів з метою ширшої підтримки міжнародних судів, арбітражів і третейських судів з боку державних судів; медіації; уведення бізнес-омбудсмена в Україні.

Покращення «Регуляторного середовища» передбачає «Забезпечення прозорого та ефективного регулювання діяльності суб'єктів господарювання» і «За-

безпечення прозорого та ефективного регулювання ринкових відносин». Для оптимізації державного нагляду за бізнесом запроваджується аудит та створюється інститут громадських рад з питань державного нагляду (контролю) суб'єктів господарювання, страхування цивільно-правової відповідальності за заподіяну шкоду, яка може бути спричинена їх діяльністю третім особам або їхньому майну. Покращення та оптимізація трудового законодавства стосується запровадження нових методів позасудового вирішення спорів (медіації) та приведення норм державного контролю за дотриманням трудового законодавства у відповідність до норм європейського права та конвенцій МОП.

Передбачено покращення законодавства про захист прав споживачів і приведення його у відповідність до законодавства ЄС та вимог Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. До недоліків стратегії відносимо: відсутність цільових індикаторів для моніторингу, визначення очікуваних результатів та відповідних положень щодо бізнесу і прав людини в частині захисту прав людини від порушень з боку суб'єктів господарювання у трудових відносинах (зокрема, дискримінація, незадекларована праця, експлуатація, дитяча праця тощо).

Розвиток репутації та інвестиційної привабливості має підвищити довіру та повагу до України з боку зацікавлених сторін: міжнародних інвесторів, потенційних міжнародних партнерів України. Підвищення інвестиційної привабливості може бути досягнуто шляхом забезпечення дотримання формальних критеріїв (інфляція, податкове навантаження тощо), підвищення суверенних кредитних рейтингів України; впровадження механізмів податкових пільг (податкові канікули, відшкодування частини капітальних інвестицій, спеціальні податкові режими) у більшості секторів економіки; розширення та створення нових індустриальних парків і покращення умов ведення бізнесу в них.

Покращення інвестиційного клімату потребує забезпечення верховенства права, неупередженого правосуддя та розвинутих позасудових механізмів вирішення спорів, боротьби з корупцією та дискримінацією, корпоративного управління, орієнтованого на права людини. Ризики іноземного інвестора в умовах війни підвищуються, тому дотримання норм належної обачності щодо прав людини ускладнюється.

Найбільшу релевантність впровадження Керівних принципів ООН у Національну економічну політику передбачає «Культурно-ціннісна трансформація України». Стратегічною ціллю є «Поширення та захист загальноновизнаних людських цінностей», розвиток ціннісного підходу до ведення бізнесу. Стратегія обмежує відповідні завдання питаннями доброчесності бізнесу та державно-приватного партнерства:

- 1) утворення та забезпечення ефективного функціонування Ради доброчесності за участю представників органів державної влади, територіальних громад і бізнесу;

2) поширення кращих практик успішного державно-приватного партнерства, спрямованих на створення суспільного добробуту.

Безумовно, ці завдання важливі, але вони не забезпечують досягнення цілі розвитку ціннісного підходу до ведення бізнесу. Цільові індикатори для моніторингу прогресу визначені на користь принципів БПЛ:

1) подвоєння частки бізнесу, що визначає підхід до бізнесу та прав людини як важливий елемент провадження діяльності;

2) стратегія доброчесності входить до топ-5 пріоритетів у 50 відсотках підприємств;

3) взаємодія у суспільстві за принципами екологічності буття та гендерної рівності.

Стратегія передбачає стимулювання діяльності відповідального та доброчесного бізнесу, яка сфокусована на створенні загального добробуту, і стимулюванні розвитку соціального підприємництва. Національна економічна стратегія на період до 2030 року створює сприятливі передумови для впровадження Керівних принципів ООН. Водночас варто відзначити слабку кореляцію стратегії щодо питань БПЛ у формулюванні орієнтирів, принципів та цінностей. Ця проблема особливо загострилася після введення воєнного стану, який зумовлює необхідність посилення обов'язку держави захищати права людини та підвищувати соціальну відповідальність бізнесу.

Із двадцяти визначених напрямів стратегії економічної політики більшість має потенціал для забезпечення ефективної інтеграції Керівних принципів ООН у відповідні шляхи та завдання, у цільові індикатори для моніторингу прогресу та в очікувані результати.

Висновки. На підставі вищевикладеного можна зробити два основні висновки. По-перше, поточні м'які правові інструменти, що стосуються бізнесу та прав людини, вимагають належних засобів забезпечення прав людини. Зокрема, Рекомендації ООН щодо оцінки впливу на права людини економічних реформ вимагають чіткої позиції щодо того, як держава повинна мобілізувати ресурси для економічного відновлення без порушення принципів МПЕСКП. Керівні принципи ООН виражають підхід витрат ресурсів і результату. Цей підхід залежить від зобов'язань щодо демократичної участі, підзвітності та прозорості у виробленні економічної політики. Важливо, щоб контролюючі органи перевіряли не лише результати дотримання прав людини, а й процесуальні вимоги прозорості, підзвітності та участі. Цікаво побачити, чи матимуть Рекомендації ООН значний вплив, враховуючи той факт, що вони все ще є інструментом м'якого права.

По-друге, поняття демократичної участі у виробленні економічної політики передбачає не лише участь відповідних зацікавлених сторін, а й чесну оцінку

всіх можливих економічних підходів до складної проблеми управління з урахуванням можливого впливу на права людини. Це є першим кроком до подолання традиційного протистояння між правами людини та економікою, щоб побудувати інклюзивне, стійке економічне відновлення для всіх, а також державу добробуту, засновану на правах.

Список використаних джерел

1. Основні документи з прав людини. UNHRs office of the high commissioner. URL: <https://ukraine.ohchr.org/uk/key-human-rights-documents>
2. Creating real Engagement – the good Business of Rights Based Policies. 31.09.2020. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/creating-real-engagement-good-business-rights-based-touzenis>
3. Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations «Protect, Respect and Remedy». UN New York and Geneva. 2011. https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf
4. Національна стратегія у сфері прав людини. Указ Президента України від 24.03.2021 р. № 119/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>
5. Бізнес та права людини в Україні як умова та рушій сталого розвитку у контексті впровадження Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини в Україні. Київ, 2022. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-06/UNDP-UA-BHRReport-UKR.pdf>
6. Guiding Principles on Business and Human Rights at 10: taking stock of the first decade. GA UNWG A/HRC/47/39. 2021. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g21/093/82/pdf/g2109382.pdf>
7. Giełda M. Dimensions of Smart Administration. *Wroclaw Review of Law, Administration & Economics*. Vol. 9, iss. 2. 2019. URL: <https://sciendo.com/issue/WRLAE/9/2>
8. Guidance on National Action Plans on Business and Human Rights. UNWG on Business and Human Rights. Geneva. November 2016. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Business/UNWG_NAPGuidance.pdf
9. Національна стратегія у сфері прав людини. Указ Президента України від 24.03.2021 р. № 119/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>
10. Стратегія людського розвитку. Указ Президента України від 02.06.2021 р. № 225/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021?find=1&text=%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4#w1_1
11. Національна економічна стратегія на період до 2030 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>
12. Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.09.2020 р. № 66-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>
13. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджені Законом України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
14. Стратегія розвитку фінансового сектору України на період до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4

15. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1467. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021%D1%80#Text>
16. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#Text>
17. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
18. Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 р. № 1353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text>
19. UNDP (2022) Heightened Human Rights Due Diligence for Business in Conflict-Affected Contexts: A Guide. URL: <https://www.undp.org/publications/heightened-human-rights-due-diligence-business-conflict-affected-contexts-guide>

Nina Hudyma. Tools for implementing the Sustainable Development Goals in Ukraine

The paper analyzes the state's obligations to protect human rights and the obligations of business to respect human rights stemming from existing international norms and core human rights conventions, which define respect for human rights as a global standard of expected business behavior and as a tools implementing the Sustainable Development Goals. The UN Guiding Principles integrated into the National Strategy of Ukraine in the field of human rights have defined the tasks, expected results and key indicators for assessing progress. It is noted that the European Integration Guidelines of Ukraine, in particular the Association Agreement between Ukraine and the EU, are an important driver of numerous transformations of national legislation with a human rights orientation, which provides for the harmonization of national legislation with the current EU acquis, including norms and standards in the field of human rights. A number of National Development Strategies in various spheres of public life and the concept of implementing state policy in the field of promoting the development of socially responsible business in Ukraine are analyzed, which form the regulatory framework in the field of business and human rights and determine the means of implementing the UN Guiding Principles. Given the rapidly changing external factors, it is proposed to regularly assess the Concept and update the Action Plan to address emerging problems in the most rational way and while respecting human rights. The lack of state and non-state means and mechanisms for protecting human rights from the negative impact of business was noted. Ensuring transparent and effective regulation of the activities of business entities increases the reputation, investment attractiveness, trust and respect for Ukraine from international investors, potential international partners of Ukraine. The state of ensuring the rule of law, the fight against corruption and discrimination, to improved corporate governance focused on human rights; increasing Ukraine's sovereign credit ratings; compliance with formal criteria (inflation, tax burden, etc.); introducing tax benefit mechanisms in most sectors of the economy; expanding and creating new industrial parks and improving the conditions for doing business in them.

Keywords: *human rights, obligation to protect, respect, international conventions, standard of conduct, sustainable development, socially responsible business, national strategies.*